

ปัจจัยของการเข้าร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนาของชาวพุทธ : ศึกษาเฉพาะกรณี
วัดอัมพวัน ตำบลพรหมบุรี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

นางสาวเอี่ยมทิพย์ คงเพชร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

ภาควิชาสังคมศึกษามานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-579-995-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018591

117154839

FACTORS LEADING TO PARTICIPATION IN RELIGIOUS ACTIVITIES OF
BUDDHIST PEOPLE : A CASE STUDY OF WAT AMPHAWAN,
PHROMBURI DISTRICT, SINGBURI PROVINCE

Miss Aumthip Kongpetch

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Sociology and Anthropology
Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-579-995-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยของการเข้าร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนาของชาวพุทธ :
ศึกษาเฉพาะกรณีวัดอัมพวัน ตำบลพรหมบุรี อำเภอพรหมบุรี
จังหวัดสิงห์บุรี

โดย

นางสาวเอื้อมทิพย์ คงเพชร

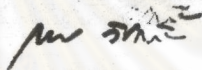
ภาควิชา

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา

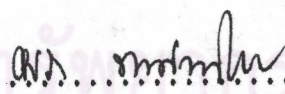
รองศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์

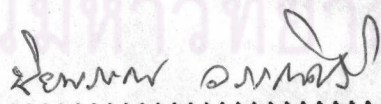
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คูรินทร์พันธ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. นิยพรรณ วรรณศิริ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

นางสาว เอื้อมทิพย์ คงเพชร : ปัจจัยของการเข้าร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนาของ
ชาวพุทธ : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดอัมพวัน ตำบลพรหมบุรี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี
(FACTORS LEADING TO PARTICIPATION IN RELIGIOUS ACTIVITIES OF
BUDDHIST PEOPLE : A CASE STUDY OF WAT AMPHAWAN, PHROMBURI DISTRICT,
SINGBURI PROVINCE) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อมรา พงศาพิชญ์. 148 หน้า.
ISBN 974-579-995-5.

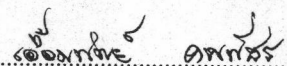
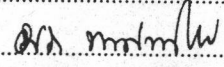
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมใน
กิจกรรมทางพุทธศาสนา ณ วัดอัมพวัน และเพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำศาสนา ในการชักจูงให้
ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจ

ผลจากการวิจัยพบว่า :- สิ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนา
ณ วัดอัมพวัน คือ บทบาทของพระสงฆ์เจ้าอาวาสที่เป็นผู้นำด้านจิตใจของประชาชน เป็นผู้ให้
ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนในยามมีทุกข์ที่เดือดร้อนยากลำบาก และที่สำคัญที่สุดคือ
พระสงฆ์เจ้าอาวาสเป็นผู้มีสติปัญญารอบรู้ปัญหาต่าง ๆ สามารถเป็นที่ปรึกษาแนะนำแก้ไขปัญหาต่าง ๆ
ได้ดี สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดอำนาจทางใจที่ทำให้เกิดศรัทธา เชื่อถือด้วยความจริงใจ และสามารถ
ชักจูงโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้คล้อยตามไปในทางที่ถูกที่ควร โดยไม่จำเป็นต้องใช้อำนาจบังคับ ทำให้
พระสงฆ์เจ้าอาวาสเป็นผู้นำที่มีธรรมชาติหรืออำนาจแห่งธรรม ซึ่ง Max Weber เรียกผู้นำ
ชนิดนี้ว่า Charismatic Leader และปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนา
ณ วัดอัมพวัน คือ

1. ปัจจัยด้านพฤติกรรมและบุคลิกภาพในตัวพระสงฆ์เจ้าอาวาส
2. ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ
3. ปัจจัยด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา
สาขาวิชา มานุษยวิทยา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C231154 : SOCIOLOGY AND ANTHROPOLOGY

KEY WORD : LEADER / PARTICIPATION / BUDDHIST / SINGBURI

AUMTHIP KONGPETCH : FACTORS LEADING TO PARTICIPATION IN RELIGIOUS ACTIVITIES OF BUDDHIST PEOPLE : A CASE STUDY OF WAT AMPHAWAN, PHROMBURI DISTRICT, SINGBURI PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. AMARA PONGSAPICH, Ed.D. 148 pp. ISBN 974-579-995-5

This research has the objective to study the various factors affecting the decision of the people to participate in Buddhist activities at Wat Amphawan and to study the role of a religious leader in persuading people to participate in Buddhist activities.

The factors which influence decision for people to participate in Buddhist activities at Wat Amphawan include the role of the abbot as the spiritual leader of the people. He provides support to people spiritually, and, most importantly, because of his wisdom and knowledge he is able to advise people on how to solve the problems themselves. The spiritual authority of the abbot leads others to respect, trust, and admire him. They follow his path of correct behavior without him having to exert his authority. Max Weber called this type of leader a "charismatic leader." This study indicates that the important factors influencing the participation in Buddhist religious activities are:

1. Behavior and personality of the abbot
2. Leadership qualities of the abbot
3. Physical and Environmental conditions of the temple.

ภาควิชา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา
สาขาวิชา มานุษยวิทยา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต *อ้อมทิพย์ ดนตรี*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *อ.อ. อมรพันธุ์*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่ง หลายฝ่ายที่ให้ความสนับสนุนช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งคือ รองศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์ ได้กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ท่านได้เสียสละเวลาในการให้คำปรึกษาข้อคิดเห็น ตลอดจนได้กรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คุวินทร์พันธุ์ ให้ความกรุณาได้รับเป็นประธานกรรมการสอบตลอดจนให้คำแนะนำแก้ไขปรับปรุง และรองศาสตราจารย์ ดร.นियพรรณ วรรณศิริ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้เมตตาให้คำแนะนำเนื้อหาสาระและรับเป็นกรรมการที่ปรึกษา ที่ลืมไม่ได้อีกท่านคือ รองศาสตราจารย์ ดร.งามนิศ ลีตย์สงวน

ขอกราบขอบพระคุณพระภิกษุภิกษุณีที่เมตตาให้ที่พักอาศัย อาหารและน้ำ ทั้งอบรมสั่งสอน ให้คำปรึกษาแนะนำด้วยคุณธรรมที่มีค่า รวมทั้งทุกคนในวัดอัมพวันและผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ความสนับสนุนในการรวบรวมข้อมูล

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างยิ่งคือ คุณพ่อ คุณแม่ ที่เอาแรงกายแรงใจ และกำลังทรัพย์สนับสนุนมาโดยตลอด และขอบใจนี้ ๆ นื่อง ๆ ของผู้วิจัยที่เป็นแรงใจเช่นกัน

เอื้อมทิพย์ คงเพ็ชร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญแผนที่.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
สภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	4
ขอบเขตในการศึกษา.....	5
ระเบียบวิธีและขั้นตอนในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
นิยามคำศัพท์.....	9
2 แนวคิดและทฤษฎี.....	12
ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนา.....	13
บทบาทของผู้นำ.....	22
3 ลักษณะกายภาพและสิ่งแวดล้อม.....	28
จังหวัดสิงห์บุรี.....	28
อำเภอพรหมบุรี.....	30
วัดอัมพวัน : ประวัติความเป็นมา.....	35

	สภาพทั่วไปภายในวัดอัมพวัน.....	37
	บทบาทของเจ้าอาวาสกับการพัฒนาจิตใจ.....	47
4	ผลการวิจัยลักษณะกิจกรรมและพิธีกรรมทางพุทธศาสนา.....	52
	ร่วมในทำบุญทางพุทธศาสนา.....	62
	ร่วมในการฟังการบรรยายธรรม.....	75
	ร่วมในการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน.....	106
6	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	113
	บรรณานุกรม.....	122
	ภาคผนวก.....	126
	ประวัติผู้เขียน.....	148

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนที่

แผนที่	หน้า
1. แผนที่จังหวัดสิงห์บุรี.....	29
2. แผนที่อำเภอพรหมบุรี.....	32
3. แผนที่ตำบลพรหมบุรี.....	39
4. แผนที่วัดอัมพวัน.....	36

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ร้อยละของเพศที่เข้าร่วมกิจกรรมเมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้เข้าร่วม กิจกรรม 3 กลุ่ม.....	53
2. ร้อยละของช่วงอายุเมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรม 3 กลุ่ม...	54
3. ร้อยละของระดับการศึกษาเมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้เข้าร่วม กิจกรรม 3 กลุ่ม.....	55
4. แสดงจำนวนร้อยละของอาชีพหลักในการเข้าร่วมกิจกรรม.....	57
5. ร้อยละของรายได้ รวมเฉลี่ย/เดือน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้เข้าร่วม กิจกรรม 3 กลุ่ม.....	59
6. ร้อยละของการใช้เวลาว่างเมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้เข้าร่วม กิจกรรม 3 กลุ่ม.....	60
7. ร้อยละของการเข้าร่วมในการทำบุญทางพุทธศาสนาแยกตามกลุ่ม กิจกรรม 3 กลุ่ม.....	62
8. ร้อยละของการไปวัดเพื่อฟังธรรมเมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้เข้าร่วม กิจกรรม 3 กลุ่ม.....	75
9. ร้อยละของการเข้าวัดเพื่อไปทำบุญเมื่อเปรียบเทียบกับผู้เข้าร่วม กิจกรรม 3 กลุ่ม.....	76
10. ร้อยละของผู้ไปวัดเพื่อขอคำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ เมื่อเปรียบเทียบ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 3 กลุ่ม.....	77
11. ร้อยละของการเข้าร่วมฟังเทศน์ฟังธรรมและฟังการบรรยายธรรมแยก ตามกลุ่มกิจกรรม 3 กลุ่ม.....	79
12. ร้อยละของผู้แนะนำหรือชักชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมเมื่อเปรียบเทียบกับผู้เข้า ร่วมกิจกรรม 3 กลุ่ม.....	84

13.	ร้อยละของลักษณะกิจกรรมที่เข้าร่วมเมื่อเปรียบเทียบกับผู้เข้าร่วม กิจกรรม 3 กลุ่ม.....	85
14.	ร้อยละของการไปวัดเพื่อให้เจ้าอาวาสแก้ไขปัญหาเมื่อเปรียบเทียบกับ กิจกรรม 3 กลุ่ม.....	88
15.	ร้อยละของความเชื่อ ในคำแนะนำสั่งสอนเมื่อเปรียบเทียบ 3 กลุ่มกิจกรรม.....	89
16.	ร้อยละของปัจจัยด้านพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรม ทั้ง 3 กลุ่ม.....	90
17.	ร้อยละของปัจจัยด้านพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรม ทั้ง 3 กลุ่ม (ต่อ).....	91
18.	ร้อยละของปัจจัยด้านพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรม ทั้ง 3 กลุ่ม (ต่อ).....	93
19.	ร้อยละของปัจจัยด้านความเป็นผู้นำเมื่อเปรียบเทียบ 3 กลุ่มกิจกรรม....	96
20.	ร้อยละของปัจจัยด้านความเป็นผู้นำเมื่อเปรียบเทียบ 3 กลุ่มกิจกรรม(ต่อ).	98
21.	ร้อยละของผู้แนะนำให้เข้าร่วมกิจกรรมเมื่อเปรียบเทียบ 3 กลุ่มกิจกรรม..	100
22.	ร้อยละของปัจจัยด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม ทั้ง 3 กลุ่มกิจกรรม.....	102
23.	ร้อยละของจำนวนลักษณะกายภาพที่ดีเมื่อเปรียบเทียบกันทั้ง 3 กลุ่มกิจกรรม	103
24.	ร้อยละแสดงจำนวนวัดอัมพวันมีสีปายะสะตวกเมื่อเปรียบเทียบกันทั้ง 3 กลุ่มกิจกรรม.....	104
25.	ร้อยละของการเข้าร่วมปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานแยกตามกลุ่ม กิจกรรม 3 กลุ่ม.....	108